

LLUÍS LLACH, CANTANT I COMPOSITOR

Text: FRANCESC VIADEL / Fotos: RAFA GIL

"Qui no qüestioni el poder és un imbècil"

Del 13 al 16 de maig, Lluís Llach (Verges, 1948), portarà al Teatre Olympia de València el seu darrer treball, 'Nou'. Un disc en què ha mostrat més que mai la seua distància ideològica amb el poder polític de Catalunya i en què ha apostat per la renovació musical.

Torna a ser la poesia una arma carregada de futur tal i com va definir-la Gabriel Celaya?

—Això ho ha estat sempre, i ho ha estat precisament quan ningú no ho deia... hi ha hagut moments que la poesia ocupava aquest rol d'una manera —jo diria— quasi exclusiva. És necessària, i no només en les nostres circumstàncies nacionals, sinó a nivell de tot el que està passant al món, la poesia és un instrument de supervivència.

—T'ho deia perquè em fa l'efecte que darrerament esmolecs cada vegada més els teus versos, sembla que hi diposites moltes esperances, esperances que aquests canvien allò que no t'agrada...

—Jo aquesta mena d'innocència infantil, bucòlica, pastoril l'he tinguda sempre... (riu) la tenia quan el franquisme i la tinc ara... potser l'originalitat és no haver canviat, continuar creient en coses... la cançó com una eina de compartir amb la gent una sèrie d'inquietuds, i no només compartir, sinó fins i tot vehicular tota una sèrie de sentiments, d'actituds vitals, de posicionaments. Procuo fer-ne una sinopsi de les idees que vull expressar, perquè em permetin viatjar amb la gent.

—Supose que deus estar cansat de parlar amb els periodistes sobre eixos dos temes del teu darrer disc, aquell en què ironitzes sobre la figura de Jordi Pujol i aquell altre en què acuses TV3 d'idiotització... m'agradaria que em contares quina fosca i irreprimible necessitat t'ha impulsat a fer aquestes dues cançons... s'ha quedat la gent molt parada.

—Doncs, jo no ho entenc. Crec que qualsevol persona que estigui en el món de la cultura i la comunicació

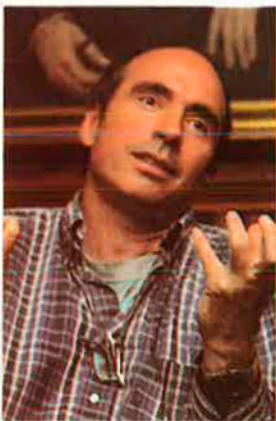
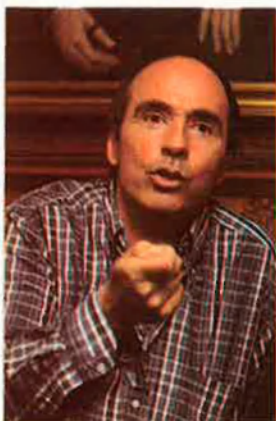
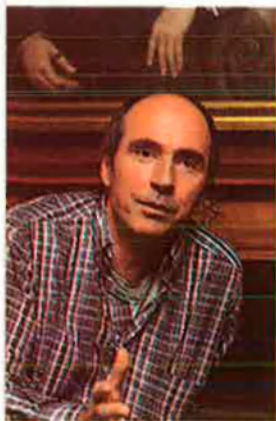
i no exerceixi el dret a qüestionar el poder, és un imbècil i punt! Dit això: m'agrada divertir-me (riu) i com que em ficava al llit amb el xofer d'en Pujol, doncs sabia moltes coses del president i aleshores les he utilitzades per marcar amb ell la meua distància ideològica. M'agrada divertir-me i m'he rifat, doncs, de TV3, que s'ha de dir que ha passat moments en què semblava

una màquina d'alienació col·lectiva. Estem en uns països, el teu, el meu, el nostre, en què els actors no diuen res, els cantants no diuen res, els escriptors no diuen res, els tertulians van a la COPE i queden bé, després van a Catalunya Ràdio i queden bé... escolta, al final dius, vinga, fem-ho, parlem-ne i quan ho fas te n'adones que n'és de difícil...! la cançoneta de Pujol va provocar un gran terrabastall... després crítiques TV3 i fins i tot gent que hi treballa allà i que no en té cap culpa de la programació es llença a defensar fins i tot els programes més *bo-drios*... escolti! però si és normal! la meua funció justament és aquesta, la d'exercir la crítica, i després cantar una cançó d'amor, descriure com de maco és un pi a la vora del mar... etcètera. No sé per què se n'estranyen alguns. Tothom sap que jo sóc d'esquerres, que entenc el nacionalisme d'una manera absoluta-

ment distinta del senyor Pujol. La gent s'estranya que algú faci broma del president, i no hauríem de fer-ne broma, sinó conya i burla perquè a més, de motius, en dóna.

—Recentment has dit en un important mitjà de comunicació que Jordi Pujol hauria d'anar-se'n de la Generalitat ni que fóra per higiene democràtica. La

"M'agrada divertir-me i com que em ficava al llit amb el xofer de Pujol sabia moltes coses del president i les he utilitzades per marcar la meua distància ideològica amb ell. M'he rifat de TV3."

cosa no ha agradat gens a les altes esferes polítiques del Principat. No em deixa de sorprendre que un exercici tan sa com opinar i tan legítim en una democràcia sone com un anatema... què passa a Catalunya, ha perdut el sentit de l'humor, s'ha estupiditzat ofegada entre tant d'eslògan triomfalista?

—Si això només passés a Catalunya el problema seria fàcil de resoldre, agafaríem els drapaus i vindríem aquí a València o a Mallorca, o com que som tan internacionals aniríem a París o jo què sé... però el problema està generalitzat a tot el món occidental. Passa que a casa nostra això agafa un aspecte de pandereta fallera que ja és massa... (riu) Bàsicament vivim una profundíssima crisi del sistema polític. Després de la Segona Guerra Mundial la democràcia en comptes de ser un instrument de treball social esdevé un fi de la classe política. S'instauen els polítics en el poder i de la democràcia no se'n preocupen més, tan sols de la seua permanència en el poder. La democràcia és, però, un instrument perfectible, perfectible no només com un desig sinó com una necessitat de la democràcia mateixa. Una democràcia incapaç de requèstionar-se, de revolucionar-se amb els temps, al final esdevé una mena de llac tarquinós on les coses es queden empantanegades. Aquesta situació explica l'arribada dels nazis al poder, o de Mussolini. Quan els socialistes espanyols, els grecs, els francesos... han de marxar del poder per allò que mai no haurien d'haver marxat, és a dir, per corrupció política, econòmica i democràtica, eh?, mal. I tot això als nostres pensadors no els mereix ni cinc minuts de discussió. Sembla que hi ha països que intenten superar aquestes qüestions des de l'esquerra, aquí en canvi (riu)... encara ens volen obligar a acceptar que Galindo és un heroi nacional. Tot això, arriba un moment que esdevé insostenible. Un moment que perverteix totes les altres coses. O sigui, el Milosevic és la pura conseqüència d'un comportament internacional en política totalment deshonest i incoherent. És la conseqüència d'una sèrie de ministres i presidents que són uns cretins, que durant deu anys no han estat capaços de posar-lo amb tot el seu immens poder al seu lloc. Han traït tots els pactes que tenien: venien armes a sota mà mentre hi havia el bloqueig econòmic, França traïa contínuament perquè Sèrbia és a la seua zona d'influència, Alemanya provocava daltabaixos a fi d'assegurar-se un mena de sortida al mar i una zona d'influència a Croàcia... Milosevic tot això ho sabia. El debat, però, resulta que ara no és aquest i als ciutadans se'ns obliga a decidir si la guerra és justa o és injusta... mira, se me'n fot! Primer s'ha d'acabar i després si ha estat justa o no ja ho decidirà el tribunal de la història, ja decidirà en darrer terme com és possible que hàgim

arribat on hem arribat. En termes generals penso que en el fons aquesta perversió del llenguatge és deguda en bona part —i entre d'altres coses— a una manca de punts de referència intel·lectuals i d'alternatives ideològiques i morals.

—Per cert, quina cançó li faries a Zaplana?

—Bé, no el conec tant, sexualment parlant (riu).

—A qui, a ell o al seu xofer?

—(Riu) Bé, jo diria que hi ha dretes i dretes i que els matisos de dretanització excessiva de Zaplana suposo em provocarien cançons molt més empenyades... tot i que és cosa de veure les fotos de Pujol i Zaplana junts, tan feliços ells...

—Així, de cançó, a Zaplana, potser li faries l'Estaca?

—Sí, potser sí... bé, però, deixa'm dir-te una cosa. Més enllà de Pujol o Zaplana, la nostra lluita, la de la gent de la cultura o de la comunicació, és la de vigilar

i criticar el poder. Jo, per exemple, estic per un recanvi a la Generalitat. Actualment sembla que, de tots els possibles números que hi ha, doncs, l'únic recanvi que sembla possible —i tant de bo en surti també un altre—, és Pasqual Maragall. I si Pasqual Maragall guanya posant al seu darrere tota l'esquerra i tot el nacionalisme que calgui, i me n'alegraria molt, si és intel·ligent, dic, ha de saber que jo l'haig de criticar. I això, acceptar la crítica, és el que ha de donar la mesura d'un estadista. Mira, et contaré una anècdota d'una persona molt vilipendiada com fou el president Josep Tarradellas. Un dia vaig sopar amb Tarradellas, i un mes abans jo havia fotut una perorata contra ell a tots els mitjans de comunicació a causa del conegut incident de l'obra *La Torna*, dels Joglars. Li vaig dir de tot: que si arribava a Catalunya i no era capaç de defensar la seva gent més li valia

"Estic per un recanvi a la Generalitat de Catalunya. Sembla que l'únic recanvi possible és Maragall. Si guanya haurà d'acceptar que també el critiqui a ell. Això dona la mesura de l'estadista."

que se'n tornés a França, el vaig posar de volta i mitja. Després, com deia, em va convidar a sopar, just quan ja se n'anava de la Generalitat. I em va dir: "Llach, ho feu molt bé. Sí, sí, sí..." I jo li dic que em pensava que el tenia molt empenyat i ell em contesta: "No, no, no... vosaltres heu de venir sota el balcó de la Generalitat i cridar independència! independència! i jo sortiré al balcó i us diré: No pot ser! Sou bojos, però no marxeu, heu de continuar cridant independència!" És a dir, la política ha de tenir aquesta visió del seu paper al llarg caminar d'un país i d'entendre les funcions de cadascú a la societat.

—Parlaves de Maragall, la qüestió és esbrinar si Felipe González ja el deixarà que siga president de la Generalitat de Catalunya o no.

—No, jo crec que no el deixarà. El gran problema que té Maragall és que el PSOE no té cap interès, i encara més preveient que estarà en l'oposició durant uns

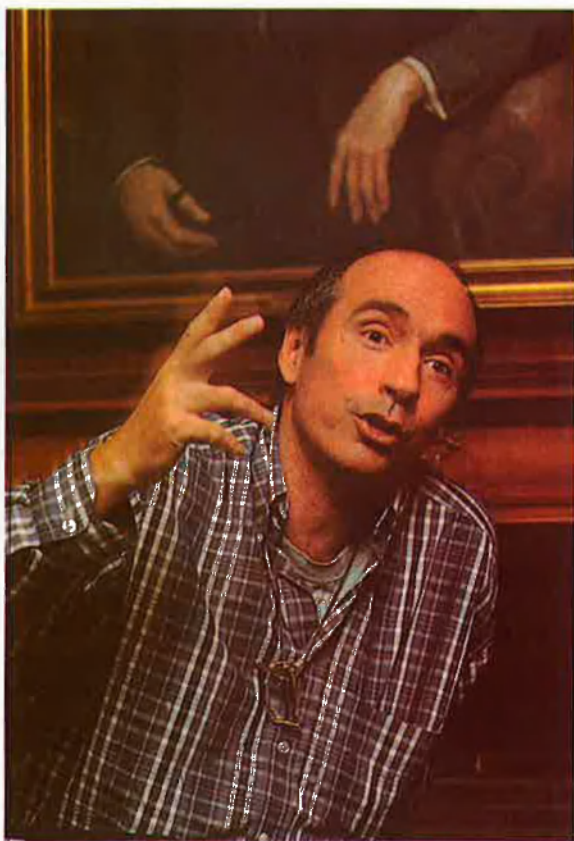
anys, que a Catalunya hi hagi un poder socialista.

—*Diuen les males llegendes que això mateix ha passat al País Valencià, amb el cas de Joan Romero.*

—No ho sé... però a Catalunya encara hi ha un altre component. L'arribada del PSC a la Generalitat vol dir, entre cometes, la nacionalització immediata del PSC com a partit d'esquerra nacionalista moderat. Està claríssim que ni el Raimon Obiols, ni Maragall, s'asseuen a la Generalitat de Catalunya perquè el Borrell ni ningú els hi digui què és el que han de fer. I això ho sap el PSOE, González, Borrell...

—*Abans parlaves del descrèdit de la gent envers la classe política. Molts pensen també que l'esquerra ja només lluita pel poder, que ha donat per perdudes gairebé totes les causes que defensava, que esquerra i dreta s'assemblen cada volta més.*

—És així. Digue'm qui ha legitimat l'OTAN? Ha estat l'esquerra qui ha legitimat aquest instrument de guerra. Ho han fet els socialistes que han acceptat i legitimat el neoliberalisme. No han estat Chirac, ni D'Estaing, ni Andreotti... no, han estat els Solchaga, els Solbes, els ministres d'economia francesos... l'esquerra ha esdevingut una mena de gestora dels paràmetres i principis orgànics de la dreta i això la posa en una situació terrible. Quan la gent es decepcioni encara més jo no sé què pot passar... l'esquerra ha legitimat tot el pitjor del capitalisme. I després ja no parlem del problema nacional. El senyor aquest perfecte, Bonnet, que ara resulta que és un terrorista d'estat, que això ja ho sabem, ha estat nomenat a Còrsega després d'uns antecedents espantosos a Catalunya Nord, per un ministre dels més esquerrans de França. Això no potser. El respecte als pobles i a les persones van junts. A més a l'estat espanyol el PSOE es puja al carro de les reivindicacions de la dreta com la de l'espanyolisme. Davant del repte que té de la configuració del nou estat que vindrà quina és la reacció de l'esquerra oficial? l'es-

—**No sé si ha seguit tot el procés del pacte lingüístic al País Valencià. En tot cas què en pensa, de la creació d'una Acadèmia Valenciana de la Llengua on també tindran entrada —per coses de la política— alguns apòstols del secessionisme lingüístic?**

—**Això és una visió totalment acretinada de la política, posar la identitat, la cultura d'un país al servei de la política de saló i a més amb un resultat sense massa futur. Això està condemnat. En el franquisme fins i tot hauria estat coherent, fet pel PP també.**

és veritat, però, que hi ha una manca de recanvis intel·lectuals. Però sóc optimista de mena i estic segur que el país generarà recursos.

—*L'altre dia un titular del diari Avui posava en boca del sociòleg i antropòleg Edgar Morin la següent frase: "El segle XX deixa una herència de mort i alguns gèrmens d'esperança". Comparteix vostè aquesta visió agredolça?*

—Sí. Però això és una vella teoria que et trobes en l'acabament de cada segle. D'altra banda, els humans estem confrontats a un gran drama que és que la vida no ens dona un espai de temps per mirar les coses abastament. Per millorar les qualitats dels homes, per veure tot el que ha canviat, ens cal una macromirada sobre el món.

—*Per acabar: et trobes bé a València actuanti?*

—Amb el País Valencià hi ha una relació d'amor espetegant, d'una calor que a veure si ens calmem.

panyolisme. El llenguatge de Borrell és incendiari. Això posa de relleu fins a quin punt cal reflexionar, però l'esquerra ha eliminat totes les veus dissonants que li venien del seu àmbit —i d'això te'n podria parlar una mica— i ara resulta que a l'hora de projectar nous discursos ens trobem que només els poden fer Rudolfo Paramio o González, que és un senyor que hauria de callar per tot un seguit de responsabilitats que duu penjades a l'espatlla. Després tens gent com Anguita que ens remet a un espai d'idees polítiques dels anys 40, parlant de l'ONU, com si això no fos una cova de lladres, inoperativa.

—*En poc temps hem perdut Fuster, Estellés, Brossa, Ovidi Montllor... la llista la podríem fer més llarga. Massa llarga per una cultura com la nostra... hi ha qui diu que a curt termini no es veuen gaires relleus...*

—Val a dir que a la gent de cultura catalana se'ns convida molt a pensar que el país l'han fet uns quants poetes, polítics, cantants, i és mentida. Nosaltres som les petites conseqüències del país, no els seus autors. També

